

Algebra 2*, zadania na ćwiczenia, seria III

Więcej o modułach, produkt tensorowy i lokalizacja.

Materiał do tej serii zadań mogą Państwo znaleźć w książce Atiyah, Macdonald, *Commutative Algebra* tu jest skan drugiego rozdziału i w książce Reida, *Undergraduate Commutative Algebra*, tu jest skan szóstego rozdziału.

Oznaczenia: A jest pierścieniem przemiennym z jednością i jeśli nie jest powiedziane inaczej, to moduły są zdefiniowane nad A i zwykle oznaczane literami M, N, W , natomiast 0 oznacza moduł zerowy, $\oplus$ oznacza sumę prostą (produkt) modułów, $\otimes = \otimes_A$ ich produkt tensorowy (nad A). Ponadto $\text{Hom}(M, N) = \text{Hom}_A(M, N)$ oznacza moduł A -homomorfizmów z M do N z dodawaniem i mnożeniem "po wartościach".

1. Pokazać, że $\mathbb{Z}_a \otimes_{\mathbb{Z}} \mathbb{Z}_b = 0$ o ile a i b są względnie pierwsze. Znaleźć formułę na $\mathbb{Z}_{p^r} \otimes_{\mathbb{Z}} \mathbb{Z}_{p^s}$, gdzie p jest liczbą pierwszą.
2. Dla homomorfizmu A -modułów $h : N_1 \rightarrow N_2$ homomorfizm $id_M \otimes h : M \otimes N_1 \rightarrow M \otimes N_2$ definiujemy wzorem (sprawdź, że dobrze)

$$(id_M \otimes h)(m \otimes n) = m \otimes h(n)$$

- (a) Pokazać, że jeśli h jest suriektywny to również $id_M \otimes h$ jest suriektywny.
  - (b) Pokazać, że jeśli h jest injektywny to $id_M \otimes h$ może nie być injekcją.
  - (c) Pokazać, że jeśli ciąg $M_1 \rightarrow M_2 \rightarrow M_3 \rightarrow 0$ jest dokładny to i ciąg $N \otimes M_1 \rightarrow N \otimes M_2 \rightarrow N \otimes M_3 \rightarrow 0$ jest dokładny.
3. O ile morfizm $id_M \otimes h$ jest injektywny dla każdego homomorfizmu injektywnego A -modułów $h : N_1 \rightarrow N_2$ to moduł M nazywamy płaskim.
    - (a) Pokazać, że jeśli N jest płaski i ciąg $0 \rightarrow M_1 \rightarrow M_2 \rightarrow M_3 \rightarrow 0$ jest dokładny to i ciąg $0 \rightarrow N \otimes M_1 \rightarrow N \otimes M_2 \rightarrow N \otimes M_3 \rightarrow 0$ jest dokładny.
    - (b) Pokaż, że jeśli M jest płaski a I jest ideałem w A to odwzorowanie mnożenia $I \otimes M \rightarrow M$ jest włożeniem z obrazem IM .
    - (c) Pokazać, że każdy skończenie generowany moduł wolny jest płaski.
  4. Pokazać, że każdy skończenie generowany płaski moduł nad $\mathbb{Z}$ jest wolny. Czy poprzednie zdanie zostanie prawdziwe jeśli zastąpimy $\mathbb{Z}$ przez dowolny DIG?

5. Niech A będzie pierścieniem lokalnym z ideałem maksymalnym $\mathfrak{m}$ oraz ciałem rezidualnym $k = A/\mathfrak{m}$. Ponadto niech M będzie skończenie generowanym A modułem. Przypomnijmy lemat Nakayamy: Jeśli $\mathfrak{m}M = M$ to $M = 0$.
- Pokaż, że elementy $m_1, \dots, m_r$ generują M nad A wtedy i tylko wtedy ich obrazy generują przestrzeń wektorową $M/\mathfrak{m}M$ nad $k = A/\mathfrak{m}$.
  - Pokazać, że jeśli M i N skończenie generowanymi A -modułami i $M \otimes_A N = 0$ to $M = 0$ lub $N = 0$.
  - Pokazać, że każdy skończenie generowany płaski moduł nad pierścieniem lokalnym jest wolny.
6. Rozszerzanie i zawężanie współczynników. Niech $f : A \rightarrow B$ będzie homomorfizmem pierścieni; B jest wówczas A -algebrą i w szczególności A -modułem z mnożeniem zadanym wzorem $a \cdot b := f(a) \cdot b$ dla $a \in A$ i $b \in B$. Dla A -modułu M definiujemy $M_B = B \otimes_A M$. Pokazać, że M_B jest dobrze zdefiniowanym B -modułem. Jeśli N jest B -modułem to jest też A modułem z mnożeniem $a \cdot n = f(a) \cdot n$.
- Pokazać, że jeśli M jest skończenie generowany nad A to M_B jest skończenie generowany nad B .
  - Pokazać, że jeśli N jest skończenie generowany nad B i B jest skończenie generowanym A -modułem to N też jest skończenie generowanym A -modułem.
  - Pokazać izomorfizm $\text{Hom}_B(M_B, N) \simeq \text{Hom}_A(M, N)$.
  - Pokazać izomorfizm $M_B \otimes_B N \simeq M \otimes_A N$.
7. Pokaż, że dla dowolnego ideału $I \triangleleft A$ i dla dowolnego A -modułu M produkt $(A/I) \otimes_A M$ jest izomorficzny z ilorazem $M/(IM)$, zarówno jako A -moduł jak i A/I -moduł. Pokaż, że dla dowolnego systemu multiplikatywnego $S \subset A$ i dla dowolnego A -modułu M lokalizacja $S^{-1}M$ jest izomorficzna, jako $S^{-1}A$ -moduł, z produktem $S^{-1}A \otimes_A M$.
8. Niech $h : M \rightarrow N$ będzie homomorfizmem A modułów. Dla dowolnego ideału pierwszego $\mathfrak{p} \triangleleft A$ przez $h_{\mathfrak{p}} : M_{\mathfrak{p}} \rightarrow N_{\mathfrak{p}}$ oznacza indukowany homomorfizm lokalizacji.

- (a) Pokaż, że jeśli $M_{\mathfrak{m}} = 0$ dla każdego ideału maksymalnego $\mathfrak{m}$ w A to $M = 0$.
- (b) Pokaż, że h jest injekcją wtedy i tylko wtedy gdy $h_{\mathfrak{m}}$ jest injekcją dla każdego ideału maksymalnego $\mathfrak{m}$ w A .
- (c) Pokaż, że h jest surjekcją wtedy i tylko wtedy gdy $h_{\mathfrak{m}}$ jest surjekcją dla każdego ideału maksymalnego $\mathfrak{m}$ w A .
9. Niech A będzie dziedziną. Przypomnijmy, że element $m \in M$ nazywamy torsyjnym jeśli istnieje niezerowe $a \in A$ takie, że $am = 0$. Zbiór elementów torsyjnych w M jest podmodułem, oznaczanym M_{tor} . Pokaż, że jeśli (A) jest ciałem ułamków A , to $(A) \otimes_A M \simeq (A) \otimes_A (M/M_{tor})$ oraz M_{tor} jest jądrem odwzorowania $M = A \otimes M \rightarrow (A) \otimes M$.
10. Topologia Zariskiego. Przypomnijmy, że $\text{Spec}(A)$ oznacza zbiór wszystkich ideałów pierwszych w pierścieniu A . Dla dowolnego ideału I w A definiujemy $V(I) = \{\mathfrak{p} \in \text{Spec}(A) : \mathfrak{p} \supset I\}$.
- (a) Pokaż, że $V(I) = V(\sqrt{I})$, gdzie $\sqrt{I} = \{a \in A : \exists n > 0 \ a^n \in I\}$ oznacza radykał I .
- (b) Pokaż, że na $\text{Spec}(A)$ istnieje topologia, w której wszystkie zbiory domknięte są postaci $V(I)$.
- (c) Pokaż, że zbiory postaci $U_f = \{\mathfrak{p} \in \text{Spec}(A) : f \notin \mathfrak{p}\}$, dla $f \in A$, stanowią bazę tej topologii.
- (d) Pokaż, że homomorfizm $A \rightarrow A_f$, gdzie A_f oznacza lokalizację A względem $\{1, f, f^2, \dots\}$, zadaje ciągłe włożenie $\text{Spec}(A_f) \hookrightarrow \text{Spec}(A)$, którego obrazem jest U_f .